

Teabepäeva nimetus: Vormsi saare mesinike seltsingu teabepäev

Koht ja aeg: Vormsi Rahvamajas, Hullo küla, Vormsi vald, 02.09.2017.a.

Lektor: Aleksander Kilk, lektorileping nr PR-14-A.3-6

Kokkuvõtte teemal: Sügistööd mesilas.

Augustikuu on mesilaspere aastaringi algus – nii arvavad paljud mesindusala spetsialistid. Põhjuseks on see, et augustis hakkavad kooruma need mesilased, kes peavad viima mesilaspere läbi talve järgmisse kevadesse. Mesinik saab sellesse protsessi teatud määral sekkudes kaasa aidata, et talvemesilased kooruksid võimalikult tervete ja tugevatena ning õigel ajal. Eesti tingimustes on paremini talvituvate mesilaste optimaalne koorumise ajavahemik 10.augustist kuni 15.septembrini – nende mesilaste keskmine suremus talvel on 11-12%. Mesilastest, kes kooruvad alates 25.juulist kuni 10.augustini, sureb talvitumisel keskmiselt 18%. Pärast 15.septembrit koorunud noortest mesilastest sureb talvitumise käigus keskmiselt 30-35%. Teises mõõtkavas on augustis koorunud mesilaste keskmine eluiga 200 päeva, septembris koorunud 190 päeva ja oktoobrikuu mesilastel 160 päeva.

Mesiniku aastakalendri järgi algab uus mesindusaasta (või selleks valmistumine) praktiliselt siis, kui mesi on võetud, mesilastele sobiv mee- ja suiravaru jäetud ning mesilasperes toimub talvemesilaste kasvatamine. Samal ajal toimub ka mesilastele talveks lisaööda andmine ja varroatoositõrje, et varroalestad ei saaks kasvavaid talvemesilasi liigselt kahjustada. Eesti tavatingimustes võiks söötmisega alustada orienteeruvalt 10. augusti paiku ja söötmine lõpetada võimalikult 15.septembriks. Nii kasutatakse talvesööda ümbertöötamiseks ära suvised mesilased ega koormata noori talvituma minevaid mesilasi, säästes nende eluressurssi pikaks talveks.

Mesilasperede koondamisel ja pesaruumide korrastamisel talvitumiseks valmistudes peaks talvepessa haudmega jääma võimalikult uued, käesoleval hooajal ülesehitatud kärjed. Eesti kärjemõdu korral on talvepessa suurus kraini mesilastel tavaliselt 7-8 kärge, itaalia ja buckfast-mesilastel võib-olla veidi rohkem. Eesmärgiks on, et talvituv mesilaspere kataks ja kasutaks võimalikult kõiki kärjetänavaid. Esialgse koondamise juures võib sealjuures üsna palju mesilasi jääda lamavtarus vahelaua taha. Kuna aga enne külmade saabumist suurem osa suviseid mesilasi lendab tarust välja surema, siis mesilaste üldine hulk väheneb ja mahub kenasti pesaruumi.

Talvepessa koondamisel tuleks liigsed kärjed pesaruumist eemaldada. Pesaruumi keskele jäävad 5-6 haudmega kärge, kus kärjes haudme kohal on piisava paksusega meevöö ehk 0,5-1,0 kg mett. Pesa äärtele jäävad kummalegi poole haudmekärge mee- ja suirakärjed, mida nimetatakse ka kattekärgedeks. Kui koondamisel jääb osa kooruva haudmega kärge üle, siis saab need tõsta otsalaua taha (mis on tarupõrandast kõrgemale tõstetud) ja katta need kärjed väljastpoolt lisa-otsalauaga. Samuti saab otsalaua taha tõsta mõned vähese meega kärjed, et mesilased sealt mee pesaruumi kärgedesse talvevarudele lisades ümber paigutaks.

Lisasööta antakse mesilastele enamasti 60% suhkrulahusena suhkruga ja vee suhtega 3:2. Suhkrulahust võib valmistada suhkruga segamisel nii sooja kui külma veega. Viimasel juhul võtab suhkruga lahustumine rohkem aega, kuid sööt lõhnab vähem ja põhjustab vähem peredevahelise varguse tekkimise võimalust. Esimese korruga võiks mesilasperele anda 4-6 l suhkrulahust. See mitte liiga suur kogus ergutab ühtlasi mesilasema munemist suurendama ja jätab haudme jaoks piisavalt ruumi. 9-10 päeva pärast saab anda järgmise söödakoguse. Kokku peaks söötmise järel olema mesilasperes vähemalt 20-25 kg mett ja lisaööta, et perel jätkuks toiduvarusid kevadeni. Sealjuures on kraini pere söödavajadus veidi väiksem itaalia ja buckfast-peredega võrreldes. Üldise hinnangu

kohaselt peaks itaalia peredele andma ca 20 kg suhkrust valmistatud lisaööta, kraini peredele võib anda veidi vähem.

Söödanõud võiks mesilasperedele anda õhtul pärast mesilaste lendlust, et vältida või vähendada võimaliku peredevahelise varguse teket. Suhkrulahusele võib lisada pisut äädikat, samuti koirohu ekstrakti või tõmmist, mis aitab mesilaste seedimist korrast hoida. Ka tammekoore tõmmisel on mesilaste seedimist korrastav toime. Lisatakse võimaluse korral ka mikroelemente (näiteks koobaltit) sisaldavaid mesilastele sobivaid söödalisandeid.

Mesilaste talvipesa kate võiks sügise alguses olla kerge ja mitte liiga soe. Pidevate öökülmade saabumisel oktoobris võiks kontrollida, kas mesilased on tõmbunud pesaruumi või kas pesaruumis pole liiga palju (ja tühje) kärge. Kui varroatoositõrjeks kasutati ravilinte või –ribasid, tuleks need enne talve saabumist välja võtta ja hävitada. Pärast sellist pesaruumi ülevaatusst võib perele panna veidi soojema katte. On tähele pandud, et õhema talvekattega pered talvituvad enamasti puhtamalt ja rahulikumalt, kui võrrelda väga soojalt ja liiga umbselt kaetud mesilasperedega. Kuid kindlasti peab mesilasperele olema talveks tagatud piisavalt hea ventilatsioon, et liigne niiskus mesilaste talvitumist ei häiriks. Külm ei ole mesilastele probleemiks, kui neil on kasutada piisavas koguses kvaliteetset talvesööta.

Lamavtarus tuleks hea ventilatsiooni tagamiseks tõsta mõlemad otsalauad tarupõrandast ca 1 cm kõrgusele, pannes näiteks otsalaudade alla raamivaheliistud. Kui korpustarudes kasutatakse osaliselt või täielikult avatud võrkpõhjasid, siis on see ventilatsiooni jaoks piisavalt hea lahendus. Umbse tarupõhja korral võiks alumise korpuse tagaseina ja tarupõhja vahele panna näiteks soome papi tükid, et võimaldada õhuliikumine lennuava kaudu ja korpuse tagaseina alt. Tunnel-tarupõhja korral jäetakse eesmine lennuava talveks täiesti avatuks ja tagumine ava osalise kõrgusega või praokujuliselt avatuks. Hiirte tarrupääsu takistamiseks piiratakse lennuava kõrgust. Lennuava võiks ka olla talveks kaetud hiireriivi või hiiresiibriga, et takistada pahalaste sattumist tarru mesilaste talvitumist häirima ja kärge rikkuma. Kui mesila piirkonnas esineb nugise või rahnikahtuse oht, siis võiks tarud ümbritseda metallvõrguga, mille silmasuurus on näiteks 15x15 mm kuni 25x25 mm. Plasttarude korral peaks võrk olema ka tarude all ja peal.

Üks sügistööde osa on kindlasti seotud varroatoositõrjega, millega võiks vajadusel alustada juba meevõtu järel paralleelselt talvise lisaööda andmisega. Järjest populaarsemaks on kujunenud oblikhappe gaasistamise või aurutamise seadmete kasutamine varroalestate tõrjel. Harvem kasutatakse sipelghappega tõrje meetodeid, kuna sellel juhul on mõnikord raske saavutada optimaalselt sipelghappe aurustamise intensiivsust tarus. Jahedamate ilmadega on sipelghappe aurustumine liiga aeglane ja selle tõttu ka mõju varroalestatele liiga pehme. Samas palavatel päikesepaistelisel päeval võib sipelghappe aurustumine olla liiga intensiivne ja kahjustada hauet ning eelkõige mesilasema. Oblikhappe kasutamisel ei ole üldiselt mesilasemade kahjustusi märgatud. Hooaja viimane varroatoositõrje tehakse tavaliselt oktoobrikuu teisel poolel või hiljem oblikhappe suhkru-vesilahuse tilgutamisega talvekobarasse kogunenud mesilastele, et veelgi vähendada ületalvituvate varroalestate arvukust järgmisel kevadel. See on eelduseks, et mesilaspere saab järgmisel hooajal hästi areneda ja koguda hea meesaagi.